

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه حضرت رقيه (سلام الله عليها) شهر دلگان

موضوع تحقيق

نقش توسل به اهل بيت عليها السلام در رشد اخلاقی و معنوی

استاد راهنما : زیور بامری

پژوهشگران : سمیه رایگان، پریسا نیری ، عذری بامری ، معصومه بامری ، مهدیه میرشهی

مدرسه : حضرت رقيه سلام الله عليها

عنوان : تحقيق رشد

پاییز ۱۳۹۷

تقدیم به

آخرین ذخیره اهل بیت علیها السلام ، موعود غدیر حضرت مهدی (عج) ، مهر تابانی که امام در
فراقش دلی سوزان چشمانی اشکبار و دستانی بر سر داشت و چنین سرود انتظار سر می داد و برای
فرجش دعا می فرمود:

تقدیر و تشکر

با سپاس فراوان از مسئول پژوهش استاد عزیز مان خانم زیور بامری که ما را در تمام مراحل
تحقیقاتی کمک و یاری کرده اند و همچنین جمع دوستانه امان که هر لحظه در کنار هم بودیم و
تحقیقمان را کامل کردیم .

چکیده

در این نوشته بر آن شدیم که مطالبی گرد آوریشود تا شاید راهنما برای سعادت بشر راهگشا باشد. در آیات و روایات مختلف در مورد توسل به اهل بیت سلام الله علیها ذکر شده که در اینجا به چند مورد اشاره می شود . این مجموعه شامل دو فصل می باشد . که فصل اول به کلیات پرداخته شده که شامل : تعریف و تبیین موضوع ، اهمیت و ضرورت تحقیق ، اهداف و فوائد تحقیق ، و ... می باشد .

و فصل دوم آن نیز شامل سه گفتار می باشد که گفتار اول مفهوم توسل در آیات و روایات است و گفتار دوم آن آثار و شرایط توسل به اهل بیت علیه السلام است که عبارتند از : معرفت اهل بیت علیها السلام ، خودشناسی و ... گفتار سوم آن مراتب و شیوه های توسل به اهل بیت علیه السلام می باشد که عبارتند از : توسل زبانی ، توسل قلبی ، توسل جوارحی .

و واژگان کلیدی این تحقیق عبارتند از : آثار ، توسل ، اهل بیت ، تربیتی ، معنوی ، رشد ، اخلاقی.

فهرست مطالب

عنوان..... صفحه

مقدمه..... ۷

فصل اول : کلیات

تعریف و تبیین موضوع..... ۹

پیشینه موضوع تحقیق..... ۹

اهداف و فواید تحقیق..... ۱۰

اهمیت و ضرورت تحقیق..... ۱۰

سوالات تحقیق..... ۱۱

فرضیه تحقیق..... ۱۱

روش جمع آوری..... ۱۲

محدودیت ها و مشکلات و موانع تحقیق..... ۱۲

کلید واژه ها..... ۱۳

فصل دوم : آثار تربیتی توسل به اهل بیت علیه السلام در رشد اخلاق معنوی

مقدمه..... ۱۵

گفتار اول : مفهوم توسل در آیات و روایات..... ۱۶

معنای لغوی و اصطلاحی توسل..... ۱۷

توسل در لغت..... ۱۷

توسل در اصطلاح..... ۱۷

ریشه ی قرآنی توسل..... ۱۸

تفسیر حقیقت توسل..... ۱۹

فرمایشات و توصیه های ایشان صرف کند و از انجام هر عملی که مخالف با دستورات ایشان است پرهیز نمایند .

اگر تو به معصومین به این مرتبه ی عالی رسید، نتیجه ی آن در اعمال انسان نمودار می شود و رفتار و سلوک آدمی رنگ خدایی می گیرد و شباهتی به اعمال معصومین می یابد در پی همین امر است که بواسطه نیکو شدن اعمال آدمی خلق و خوی فردی نیز الهی شده و از این طریق به بالاترین مراتب قرب الهی نائل می شود و به درجه هایی می رسد که در مورد او گفته می شود « سلمان منا اهل البیت ^۱ »

^۱ - intjz.net/maqalat/ak-tavasol-eshq.htm

شیوه های توسل

در متون دینی ما ، دو شیوه برای تقرب به حق متعال معرفی شده است :

الف – ایمان و اعمال عبادی

امام علی علیه السلام در خطبه ی ۱۰۹ نهج البلاغه می فرمایند : بهترین کارهایی که با آن ها می توان به سوی خدای بزرگ تقرب جست عبارتند از : ایمان به خداوند و به رسول او و جهاد در راه خدا ... و بر پاداشتن نماز و پرداخت زکات و روزه ماه رمضان و حج خانه ی خدا و پیوند با خویشان و صدقه ی پنهانی .

ممکن است پرسیده شود در این عبارت به توسل به اهل یا اولیای الهی اشاره ی نیست پس چگونه توسل به آنان را باید پذیرفت ؟

پاسخ این است که آنچه در این خطبه خواسته اند به دلیل توجه دادن به اعمال عبادی یک مسلمان است^۱ .

^۱ - مرتضی ، دهقان ، میثاق آسمانی ، ج ۱ ، چاپ ۶ ، انتشارات میکال ، ۱۳۹۶ ، ص ۳۳۰

ب- اولیای الهی

آن چه عرف رایج مسلمانان است که توسل به اولیای الهی حتی برخی از صالحان امری مقبول و سفارش شده است چنانکه دیدیم مسلمانان ترغیب شده اند تا برای آموزش گناهان به رسول اکرم صلی الله علیه و اله وسلم متوسل شوند و حتی آنان که از این کار ابا داشتند در زمره منافقان به شمار آمده اند^۱.

توسل به اولیاء الهی از سه طریق ممکن است :

۱- مستقیماً سراغ خداوند متعال می رویم و اولیاء حق را واسطه قرار می دهیم و پروردگار بزرگ را به حق گزیدگان و خاصان درگاهش سوگند می دهیم .

۲- از اولیاء و خاصان حق درخواست می کنیم که برای ما در پیشگاه خداوند واسطه و وسیله شوند در این حال از خداوند منصرف نشده ایم و توجه داریم که چون ایشان از مقربان آستان حق اند ؛ دعا و خواسته اشان به اذن خدای متعال در مورد ما پذیرفته می شود .

۳- خواسته ی خود را از پیامبر صلی الله علیه و اله وسلم و امام معصوم می خواهیم و می دانیم که چون آنان بندگان خاص خدایند در چهار چوبی که خداوند به ایشان قدرت و اذن داده است می توان حاجات ما را بر آورد^۲.

^۱ - همان ، ص ۳۳۱

^۲ - همان ، ص ۳۳۱

نتیجه

توسل فقط برای رفع گرفتاری های دنیوی و امراض نیست . بلکه بیشتر برای دست یابی به کمالات معنوی و عملی است . توسل برای شست و شوی روح و جان از گناهان است . توسل مقتدا قرار دادن اسوه های اخلاص و پاکی برای عروج به مقامات بلند معنوی است و ارتباط روحی با انسان های بزرگی است که عشق و محبت به آنها عشق و محبت خدا جدانیت و در سایه محبت آنها امید و آرامش پیدا می شود . آیا با وجود این فواید معنوی توجه به مقام و عظمت پیامبر صلی الله علیه و اله وسلم و اولیای الهی بهتر است یا بی توجهی به آثار پیامبر صلی الله علیه و اله وسلم و اهل بیت آن حضرت و مقایسه آنها با افراد عادی آن گونه که وهابیون می گویند و گاه به صورت اهانت مطرح میکنند ؟ اگر مسلمانان به حقیقت توسل و آثار آن توجه و دقت داشته باشند . هر گز شبهه عدم نیاز به توسل تاثیری نخواهد گذاشت اگر پیروان فرقه وهابیت به آنچه گفته شدخ بر سند و توفیق درک آن را به دست آورند . هر گز توسل را بدعت یا شرک نخواهد دانست .

منابع و ماخذ

- ۱- قرآن کریم
- ۲- نهج البلاغه
- ۳- انوری ، حسن ، فرهنگ بزرگ سخن ، ج ۱ و ۳ و ۴ و ۷ ، چاپ اول ، انتشارات سخن ، تهران ، ۱۳۸۱
- ۴- دهقان ، مرتضی ، میثاق آسمانی ، ج ، چاپ ششم ، انتشارات میکال ، ۱۳۹۶
- ۵- شهیدی ، عباس ، توسل در نگاه قرآن و حدیث ، چاپ اول ، انتشارات پارسایان ، قم ، ۱۳۷۷
- ۶- فراهیدی ، خلیل بن احمد کتاب العین مترجم مهدی مخزومی ، ج ۷ ، چاپ اول ، انتشارات موسسه دارالهجره ، قم ، ۱۴۰۹
- ۷- کاشفی ، محمد رضا ، دعا و توسل ، ج ۲ ، چاپ دوم ، انتشارات معارف ، قم ، ۱۳۸۹
- ۸- مکارم شیرازی ، ناصر ، تفسیر نمونه ، ج ۴ ، چاپ سی و سوم ، انتشارات دارالکتب اسلامیه ، تهران ، ۱۳۸۶
- ۹- مکارم شیرازی ، ناصر ، مفاتیح نوین ، (مترجم هاشم رسولی) چاپ هفتم ، قم ، ۱۳۸۵
- ۱۰-سایت بنیاد علمی فرهنگی هاد ، bonyad.had.ir/7655
- ۱۱-سایت الشیعه ، farsi.al-shia.org
- ۱۲- intjz.net/maqalat/ak-tavasol-eshq.htm